

Vermediler, Aldık: 1

Mayıs 1886

Semih Erdem Çankaya

30.04.2022

İçindekiler

1 Mayıs'ın Tarihi	4
8 Saat	7
1 Mayıs 1886	7
Anarşistlerin 8 Saati	11
Haymarket	14
Mahkeme	17
İdamlar	23
Yankı	26
İlk 1 Mayıslar	30
August Spies ¹⁸⁵⁵⁻¹⁸⁸⁷	35
Adolph Fischer ^{1858 - 1877}	38
Albert Parsons ^{1848 - 1877}	40
George Engel ^{1836 - 1877}	46
Louis Lingg ^{1864 - 1887}	48
Samuel Fielden ^{1847 - 1922}	51
Michael Schwab ^{1853 - 1898}	53
Oscar Neebe ^{1850 - 1916}	55

1 Mayıs 1886. İşçi sınıfının mücadele gününe dönüşen tarihin başladığı gün. Büyük genel grev, 8 saat mücadelesi, katledilen işçiler, idam edilen anarşistler ve tüm dünyada ezenler ve ezilenler arasındaki özgürlük kavgasının en önemli duraklarından birinin hikayesi...

Bu hikaye, yaşadığımız coğrafyada anarşizme dair çoğu şey gibi hep devletler ve devletli düşünceler tarafından anlatıldı. Anarşizm sansürlendi, idam edilen anarşistler işçi önderleri diye tarıflendi, idam sehpalarında yükselen “Yaşasın Anarşizm” haykırışı, “Yaşasın Sosyalizm” diye anlatılageldi.

Mücadelenin, kavganın, dayanışmanın günü bahar bayramına, kutlamalara, “proleter” diktatörlüklerin militarist geçiş törenlerine dönüştürüldü. Bu 130 yıllık çarpıtmada, özellikle Türkçe yayınlarda Marksist hareketin çabasına değinmeden olmaz. Hikayenin anarşizme içkin olan her yerinin mümkünse yok edilmesi, değilse tahrif edilmesi için her türlü müdahale ustaca yapıldı.

Tıpkı devletin tüm gücüyle yazdığı tarihin; günün birinde öyle veya böyle yanlışlandığı, toprağın en derinlerine de gömülse gerçeğin mutlaka ortaya çıktığı gibi; 1 Mayıs’ın tarihine ilişkin oluşturulan tüm içeriklerin yanlışlanması da çok uzun sürmedi. Biz 1 Mayıs’ları yaratanların, arkalarında anarşist-

lere değil, dünyanın tüm ezilenlerine m l olmuş bir sınıf kavgasını bıraktıklarını biliyoruz.

Anarşistler, 1 Mayıs 1886’da dünyanın tüm işçileri, ezilenleri için dövüştüler. Ve 8 saat çalışma hakkını, dünyanın tüm işçileri için tırnaklarıyla kazıya kazıya elde ettiler. Bu yüzden derdimiz, tarihsel bir mirasın kavgasını gütmek değildir. Ama anarşist oldukları için idam edilenlerin mücadelelerini yaşatmak da en önemli görevimizdir.

1 Mayıs’ın Tarihi

Ondokuzuncu yüzyılın ortalarına doğru ABD’deki işçi mücadelesi ve anarşizm daha çok göçmen işçilerin etrafında şekillenmişti.  zg rl kler, fırsatlar ülkesi olarak lanse edilen ABD’ye başka bir çaresi olmadığı için göç eden yüzbinlerce göçmen işçi, Amerika’da kısa sürede yoğunlaşan sanayileşmenin ağır koşullarında 16 saate varan mesailerle çalışıyordu. Sömürünün yoğunlaşması, mücadeleyi de yoğunlaştırdı.

Özellikle sanayi kentlerinde işçilerin kapitalizme karşı mücadeleyi yarattığı sendikalar ve işçi örgütlenmeleri gün geçtikçe artıyordu. Bu kentler ve işçi örgütleri aynı zamanda ABD’deki anarşist hareketin de en güçlü olduğu kent ve  rg tlerdi. Anarşist işçi-

ler de bu sendikalar içinde aktif mücadele veriyor ve işçi hareketi üzerinde etkili oluyorlardı. Bununla birlikte anarşist hareketin o tarihlerde Amerika'daki en önemli örgütü, 1883 yılında kurulan ve Kara Enternasyonal diye adlandırılan IWPA'nın (Uluslararası Emekçi Halklar Birliği) ABD'deki şubeleriydi.

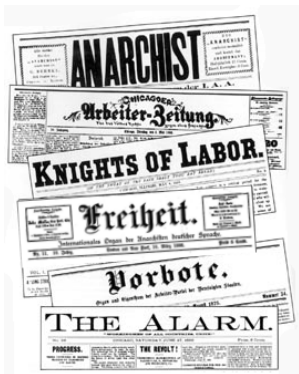
Amerika'daki toplumsal mücadele örgütlerinin birçoğunun aksine IWPA, her konuda devleti ve kapitalizmi temel sorun olarak ele alarak devrimci bir hatta mücadele ediyordu. Kısa sürede kapitalizmin ve devletin varlığını tehdit edebilecek bir potansiyeli yakaladı. IWPA'nın Chicago'daki şubesinin kurucuları arasında August Spies, Albert Parsons ve göçmen anarşistler üzerinde etkisi çok güçlü olan bir propagandacı olan ve "Die Freiheit" gazetesini çıkartan Johann Most da vardı.

Birçok eyalette kurulu olan IWPA'nın en güçlü şubesi Chicago'daydı ve IWPA'nın 6000 civarı üyesinin yarısı bu bölgede bulunuyordu. Kara Enternasyonal; mevcut sınıf egemenliğinin tüm yönleriyle ve enerjik, amansız, devrimci, uluslararası eylemle muhakkak yok edilmesini, kooperatif üretime dayalı özgür bir toplumun kurulmasını, eşdeğer ürünlerin üretici kurumlar arasında kâr amacı gütmeyen ücretsiz bir şekilde değişimini, her iki cinsiyet için özgürlükçü eğitimi, cinsiyet veya ırk ayrımı yapmaksızın herkes işin eşit hakları, tüm kamu işlerinin, federalist bir te-

melde, otonom komünler ve birlikler arasında özgür sözleşmelerle düzenlenmesini savunuyordu.

IWPA'nın etkisiyle işçi sendikaları içerisindeki mücadele ile paralel ilerleyen anarşist örgütlerin yanı sıra onlarca anarşist yayın Amerika'nın her yerinde var olmaya başladı.

ABD'de o sıralarda çıkan onlarca yayın ve bir o kadar örgütlenmeyle anarşizm o coğrafyadaki mücadeleyi sırtlanıyordu. Almanca günlük olarak yayınlanan Arbeiter Zeitung (İşçi Gazetesi), Der Vorbote (Haberci), Der Fackel (Meşale), Çekçe yayınlanan Buducnost (Meşale), 1884'te İngilizce olarak

Albert Parsons ve Lucy Parsons tarafından çıkarılan The Alarm, 1886 yılında Adolph Fischer ve George Engel tarafından Haymarket Mitingi'ne kadar yayınlanan "The Anarchist" bu yayınlardan bazılarıydı. IWPA'nın etkisiyle çıkarılan bu yayınların günlük tirajları 30.000'e ulaşıyordu.

8 Saat

Günlük 8 saat çalışma talebi 19. Yüzyıl'da Avustralya'dan Amerika'ya dünyanın çeşitli coğrafyalarında sınıf mücadelesinin en önemli taleplerinden biriydi. 1863'te 1. Enternasyonal'in Cenevre Kongresi'nde bu talebin tüm dünya işçilerinin kazanması gereken bir hak olduğu vurgulandı. Bu tarihlerde Amerika'da çalışma süresi 16 saate kadar çıkıyordu. Avrupa'dan kıtaya gelen göçmen işçiler verilebilecek en düşük ücretlerle en ağır koşullarda çalıştırılıyordu. Bu ağır çalışma koşulları işçi mücadelesini gün geçtikçe büyüttü.

1877'de Amerika'daki en kitlesel işçi eylemlerinden biri olan Demiryolu Grevi gerçekleştirildi. Grevin kitleselliği ve işçilerin mücadelesine etkisi patronları korkutmuştu. Her şeyin en aşağısına layık gördükleri işçilerin, sahip oldukları tüm ayrıcalıkları ellerinden alacağını fark eden patronlar, Demiryolu Grevi'nden sonra mücadeleyi bastırmak için daha sert önlemler almaya başladı.

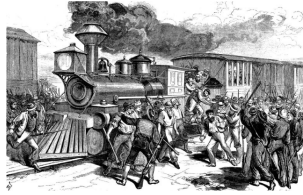
1 Mayıs 1886

8 saat mücadelesini bir toplumsal devrim mücadelesi olarak ele alan anarşistler, 1 Mayıs 1886'da başlayacak olan genel grevi örgütlemeye başladılar. Özellikle Emek Şövalyeleri (Knights of Labor) gibi büyük sendikalar içerisindeki reformcu sendika yöneticilerine rağmen, anarşistler 8 saat çalışma hakkını kazanmak üzere genel grev silahını çekti.

1 Mayıs grevini, IWPA, IWW ve onlarca işçi örgütünün kurucularından olan, polis departmanının “bin isyancıdan daha tehlikeli” dediği, siyahların ve kadınların özgürlük mücadelesinin önemli isimlerinden olan anarşist Lucy Parsons şöyle anlatıyor:

“Kırk yıl öncesine kadar erkekler, kadınlar ve çocuklar fabrikalarda günde on ve genellikle on iki saat sadece bir kuruş için çalışıyorlardı ve altı ila dokuz yaş arası çocuklar aileyi ayakta tutabilmek için çalışmak zorundaydılar.

500.000 üyeye sahip olduğunu iddia eden güçlü bir örgüt olan Emek Şövalyeleri, çalışma saatlerinin

1877 Büyük Demiryolu Grevi'ne federal polislerin saldırısını gösteren bir çizim.

azaltılması için hiçbir zaman mücadele etmedi. O halde sekiz saat hareketinin öncüleri kimlerdi? 11 Kasım 1887’de Chicago’da darağacına asılan, haklarında çokça yalan söylenen ve mücadeleleri suistimal edilen anarşistler!

Bu ifadeyi doğrulayacağım. 1885 yılına kadar çalışma saatlerinin azaltılmasına yönelik ortak bir eylem olmamıştı. Bazı toplantılarımızda sekiz saatten bahsedildiyse de (aslında hiç bahsedilmedi), bu kimilerine göre sadece aptalların dalıp gideceği bir rüyaydı. Çünkü patronlar böyle bir şeye asla müsamaha göstermezdi.

1885’te Chicago’da büyük ölçüde Kanada’dan gelen delegelerden oluşan bir kongre düzenlendi. Bu ülkenin ve Kanada’nın işçilerini, 1 Mayıs 1886’da, çalışma saatlerinin günde sekize indirilmesi talebinde birleşmeye ve reddedildiği her yerde grev yapmaya çağıran bir karar çıkardılar.

Albert Parsons bu konuyu, Chicago’da o güne kadar örgütlenen ilk merkezi işçi örgütü olan, bizzat kendisinin örgütlediği ve arka arkaya üç kez başkan seçildiği “Chicago Ticaret ve İşçi Meclisi”nin gündemine getirdi. Konu hararetle tartışıldı ve sonunda patronların buna asla müsamaha göstermeyecekleri gerekçesiyle reddedildi.

Alman mekanikerlerden oluşan “Merkezi İşçi Birliği” konuyu değerlendirdi ve onayladı. Aynı

zamanda, günlük olarak Almanca ıkarılan anarşist gazete Chicago Arbeiter Zeitung’un editörü August Spies ve Alarm’ın editörü Albert Parsons, makalelerinde ve konuşmalarında bu talebin desteklenmesini salık verdiler. İki si de muhteşem hatiplerdi.

Böylece 8 saat mücadelesi başlamış oldu. Diğ er birçok şehir bunun için harekete geçti ancak Chicago, bu şehrin gece gündüz çalışan erkek ve kadınlarının coşkusu ve cesareti sayesinde hareketin fırtına merkez iydi. Sonuç olarak, 1 Mayıs 1886 geldiğ inde, Chicago, iyi örgütlenmiş ve sekiz saatlik iş günü talep eden binlerce işçinin katıldığ ı bir genel greve uyandı. İşçiler için gerçek bir tatildi.

Patronlar tamamen şaşırmıştı. Bazıları korkmuş ve saldırganlaşmış, bazıları kendini korumanın derdine düşmüş, bazıları da bütün bu belaları “şehrimize” getiren o “alçaklara” svmeye, herkese örnek olması için asılmaları gerektiğ ini söylemeye başlamışlardı.

Polis anlatılamayacak kadar acımasızdı, sopalarla vuruyor ve ateş ediyordu, fabrikaların mesai anlarını çok az işçi dikkate aldı. Kadın rgtlenme Komitesi başkanıydım ve bu büyük grevin nasıl yayıldığ ını şahsen biliyorum. Ben böyle dayanışma görmedim: Dinlenin yoldaşlar, dinlenin. Bütün yarınlar sizin!”

Lucy Parsons'ın işçiler için gerçek bir tatildi dediği büyük 1 Mayıs grevine, büyük çoğunluğu Chicago'da olmak üzere en az 300 bin işçi katılmıştı. IWPA da Chicago'da 80 bin kişilik bir yürüyüş düzenleyerek ABD'nin tüm patronlarına meydan okuyordu. Anarşist gazete "The Alarm" 1 Mayıs grevini şöyle duyurdu:

"İşçiler silahlanın! Saraya savaş, işçi evlerine barış ve refah, aylaklığa ölüm. Dünyadaki ıstırapın tek sorumlusu maaş sistemidir ve bu sistemi zengin sınıflar destekliyor. Onlar ya çalışmaya zorlanmalıdır ya da ölüme! Birazcık dinamit bir sürü oy pusulasından iyidir. Ellerinizde kapitalizmin av tazılarını-polis ve asker- gerektiği gibi karşılamak için silahınızla 8 saat çalışma talebinizi haykırın."

Anarşistlerin 8 Saati

8 saat grevi Chicago'da hayatı tamamen durdurdu. Anarşistler, "günde 8 saat" mücadelesini, toplumsal devrim mücadelesi olarak gördüler. 8 saat çalışma ve çalışma ücretine artış talebini dillendirirken, bunun işçilerin özgürlüğü için kapitalist sınıfla verdikleri kavgada sadece bir adım olduğunu, özgürlüğün ve adaletin yalnızca devletin ve kapitalizmin

ortadan kaldırılmasıyla mümkün olduğunu her zaman vurguladılar.

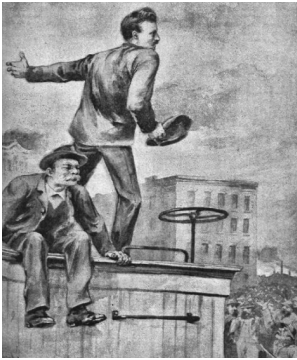
Amerika'daki anarşist hareket için 8 saat mücadelesi, kapitalizmin temel direklerinden biri olan ücretli emek sistemine karşı başlatılmış bir kavgayı simgeliyordu. İdamla yargılanan 8 anarşistten biri olan Samuel Fielden 8 saat mücadelesini şöyle tarifliyordu:

“8 saat çalışmak da köleliktir, 2 saat çalışmak da. Emeğin özgürleşmesinin tek yolu özel mülkiyeti ortadan kaldırmak, dolayısıyla kapitalizmi ortadan kaldırmaktır.”

Anarşistlerin bu mücadeleyi kavradıkları bir diğer nokta, 8 saat çalışma hakkının yalnızca işçi sınıfının fiili mücadelesiyle kazanılabileceğini savunmalarıydı. 1886'ya gelirken, Amerika'nın geniş işçi örgütlerinde yapılan 8 saat tartışmalarında, özellikle sosyalist hareket bu mücadelenin yasal yollarla kazanılabileceğini öne sürüyordu. 8 saat mücadelesi, sosyalistler için yalnızca sosyalist adayların seçim vaadiydi. Anarşistler, IWPA'nın manifestosuna da dayanarak; devletin ve kapitalizmin, kaybedecek bir şeyi olmadığı müddetçe, ezilenlere hiçbir şey veremeyeceğinin bilincinde hareket ediyordu.

Genel grevi takip eden günlerde, 3 Mayıs'ta önceki sene sendikalı işçileri işten atan, Pinkerton isimli işçi katili güvenlik şirketini kullanarak greve

giren işçilere saldırıp, onları katleden McCormick Harvester fabrikasının yanında, Kereste İşçileri Sendikası'nın kitlesel bir mitingi vardı. Mitingde, bu fabrikada çalışıp grevde olan işçiler de vardı. Merkezi İşçi Birliği tarafından bir konuşma yapması istenen anarşist gazete Arbeiter Zeitung'un editörü August Spies kürsüye çıktı.

McCormick fabrikası önünde grevci işçilere seslenen August Spies.

Spies konuşmasında, işçilerin dayanışmasının önemini vurguladı ve patronlara karşı teslim olmayıp sonuna kadar grevin sürdürülmesi gerektiğini söyledi. Bu sıralarda McCormick patronu fabrikaya grev kırıcıları yolladı. Grevde olan işçiler grev kırıcıları ikna etmek için fabrikaya doğru yürümeye başlayınca polis ve Pinkerton ajanları işçilere silahlarla ve sopalarla saldırıya başladı. Saldırı

sonucunda dört işçi yaşamını yitirdi ve onlarcası yaralandı. August Spies, ellerinde işçi kardeşlerinin

kanıyla hemen Arbeiter Zeitung'a giderek tüm işçileri ertesi gün Haymarket Meydanı'na çağıran "İntikam" başlıklı, "Kardeşlerin" imzalı bir bildiri yayınladı ve aynı gün bildiri tüm şehre yayıldı. Bu metinde August Spies işçilere şöyle sesleniyordu:

"İşçiler, silahlanın! Yoksul işçileri öldürdüler. Çünkü onlar sizin gibi, yüce patronlarının sözlerine itaat etmeme cesaretine sahipti. Onları öldürdüler çünkü size -özgür Amerikan vatandaşlarına- "Patronlarınız size her ne lütfederse bundan memnun olmalısınız, yoksa siz de öldürülürsünüz." demeleri gerekiyordu. Eğer siz, sizleri özgürleştirmek için kanlarını döken büyük atalarınızın çocuklarıysanız, kendi gücünüzde yükselir, sizi yok etmeye çalışan bu iğrenç canavarları yok edersiniz. Silah başına, sizi çağırıyoruz, silah başına!"

Haymarket

Haymarket Mitingi'ne, havanın kapalı ve yağmurlu olmasının da etkisiyle yaklaşık 3 bin işçi katılmıştı. Mitingte ilk olarak August Spies konuşmasını yapmıştı. Gerçekleşen saldırıyı kınadıktan sonra, gün geçtikçe büyüyen 8 saat mücadelesine değinen August Spies, sözü Albert Parsons'a bıraktı.

Albert Parsons yaklaşık olarak 1 saat süren konuşmasına mitinge yetişmek için ayrıldığı Ohio bölgesindeki işçilerin mücadelesi ile ilgili bilgi vererek başladı. Parsons, *“8 saatlik iş süresini güvence altına almalı, bununla yetinmemeli, üretim ve tüketim amacıyla halkın özgür birlikteliklerini kurmalıyız.”* diyordu. Ardından *“Sendikanın olduğu yerde birleşmek için, birleştirmek için güç vardır.”* diyerek konuşmasını sonlandırdı. Mitingde o ana kadar herhangi bir problem yaşanmadı. Mitingi takip etmek üzere gelen belediye başkanı, sakin bir havayı gözlemledikten sonra alandan ayrıldı. Albert Parson’ın ardından kürsüye çıkan Samuel Fielden şöyle diyordu:

“Bizler kimseye savaş ilan etmedik ama dün gördük ki yapılan saldırı bize karşı bir savaş ilanıdır! Bu düşmanlara karşı direnmek için elimizden geleni yapacağız!”

Samuel Fielden’in konuşması sürerken polis şefi Bonfield kalabalığa dağılma çağrısında bulundu ve polisler mitingteki işçilere sopalarla saldırmaya başladı. Tam bu sırada polislerin bulunduğu yerde bir bomba patladı. Bu patlamadan sonra polis işçilere ateş açmaya başladı ve işçiler de bu saldırıya karşı kendilerini savunmak için silahlarla karşılık verdi.

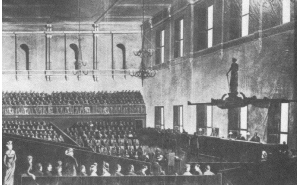
Polisin yaptığı katliamda resmi kayıtlara göre 8 işçi yaşamını yitirmiş, 50 kadar işçi yaralanmış, 7

polis ölmüştü. Haymarket meydanında kaç işçinin yaşamını yitirdiği tam olarak hiçbir zaman öğrenilemedi. Polisin yaptığı katliamdan sonra bazı işçilerin, yakınları tarafından henüz ölümü kayıt altına alınmadan gömüldüğü söyleniyordu. Polisin saldırısı sırasında konuşması devam eden Samuel Fielden da kürsüden inmişti ve bu sırada polisler tarafından bağından vurulmuştu.

Ertesi gün patronların gazeteleri, anarşist işçileri hedef göstererek devlet ve kapitalizm tarafından kendilerine verilen görevi yerine getiriyorlardı. 6 Mayıs tarihli New York Times, “Anarşistlerin iğrenç öğretileri Chicago’da kanlı meyvesini verdi.” diye çıktı. Haymarket Mitingi’nin ardından Chicago’da anarşizme yönelik büyük bir devlet terörü başladı. Tüm anarşist gazete ve dergiler yasaklandı, anarşist örgütlere yönelik baskınlar yapıldı.

4000’den fazla anarşist, ev baskınlarıyla gözaltına alındı. Sokaklarda ise 2 kişiden daha kalabalık gezmek yasaklandı. Haymarket Mitingi’ndeki konuşması bitince Chicago dışına çıkan Albert Parsons, kolaylıkla izini kaybettirebilecekken, idamla yargılanacak olmasına rağmen yoldaşlarını yalnız bırakmamak için Chicago’ya dönerek 8 saat mücadelesini mahkemede de savunmaya karar verdi.

Mahkeme

Haymarket
duruşmalarının
göruüldüğü mahkeme
salonu.

21 Haziran'da başlayan mahkemede anarşistler; Albert Parsons, Adolph Fischer, August Spies, George Engel, Louis Lingg, Michael Schwab, Oscar Neebe ve Samuel Fielden hukuken cinayetden, fiilen anarşizmden yargılanıyordu. Savcı Grinnel jüriye yaptığı konuşmada bu durumu şöyle anlatı-

yor:

“Anarşı yargılanıyor, bu kişiler seçildiler ve büyük jüri tarafından önder oldukları için ayrıldılar. Kendilerini takip eden binlerce kişiden daha suçlu değiller. Jürinin iyi insanları, bu adamları mahkum edin, onları örnek yapın, asın onları. Kurumlarımızı, toplumumuzu kurtarın.”

Mahkeme heyeti de ilk duruşmada tavrını açıkça belli ediyor ve *“Bu davayı ben yönetiyorum ve ne yaptığımı biliyorum. Bu adamların asılacakları ölüm kadar kesin”* diyordu. Zaten jüri heyeti de işçi sınıfının ve anarşizmin düşmanlarından; büyük patron-

lar, şirket sahipleri ve ölen polislerin yakınlarından oluşuyordu.

Devletin tüm imkanlarına rağmen yargılanan 8 anarşistten bir tanesinin bile patlamayla ilişkisi bulunamadı. 8 anarşistin tüm yakınları tek tek sorgulanarak, itirafçılığa zorlansa da, net bir delil elde edilemedi. 8 kişiden 5'i miting sırasında Haymarket Meydanı'nda bile değildi ve kalan 3 kişi de kürsüde konuşmacıydı. Albert Parsons alana Lucy Parsons ve çocuklarıyla gelmişti. Samuel Fielden zaten kürsüdeydi ve bacağından vuruldu. Devlet tüm bu kanıtlara rağmen kararını vermişti, devleti ve kapitalizmi temelden tehdit eden bu isimler örnek olmalı, "toplum" kurtarılmalıydı! Mahkemede 8 anarşist de kendilerini değil, 8 saat mücadelesini ve anarşizmi savundu:

Burada cinayetten yargılandım ama anarşizmden hüküm giydim. Anarşist olduğum için mahkum edildim. Eğer egemen sınıflar bizi, birkaç anarşisti asarak anarşizmi ezebileceklerini düşünürlerse fena yanılırlar. Anarşistler, ilkelerini yaşamlarından daha çok severler. Anarşistler, düşünceleri için ölmeye her zaman hazırdır.

Adolph Fischer

Burada anarşizm için yargılananlara, tanık kürsüsünden devrimci olup olmadıkları soruldu. Genellikle entelektüel insanlar arasında devrimci olmak pek suç sayılmaz. Ama bir devrimci fakirse, bu suçtur!

Samuel Fielden

İşçi sınıfına sesleniyorum! Artık bizlere açık bırakılan hiçbir uzun yola ve oy sandıklarına inanmıyorum. Zamanı geldiğinde, halkın yükünü dayanılmaz hale getiren yollar ve araçlar üzerine düşünün. Bizim suçumuz budur. Biz insanların kapitalizme karşı mücadelede kendilerini özgürleştirme yollarını ve araçlarını ortaya koyduk. Anarşizm bu yüzden her devlet tarafından nefret ve zulüm görüyor.

George Engel

Size açıkça söylüyorum, ben şiddet yanlısıyım. Eğer bizim üstümüze top atarlarsa, biz de onlara karşı dinamit atarız. Ben bu düzenin düşmanıyım, açıkça söylüyorum; bütün gücümle, son

nefesime kadar onunla savaşacağım. Daha önce yüzbaşıya da söyledim, sözlerimin arkasındayım. Bize top atarsanız biz de size dinamit atarız. Gülüyorsunuz! Belki artık dinamit atamayacağımı düşünöyorsunuz. Ama emin olun ki ölüme mutlu gidiyorum. Çünkü biliyorum ki bugüne kadar konuştuğum binlerce insan sözlerimi hatırlayacaktır ve bizi astığınız an onlar sizi bombalayacak. Bu sebeple size sesleniyorum. Sizin düzeninizi tanımıyorum, zorba yasalarınızı, iktidarınızı, otoritenizi, tahakkümünüzü aşağılıyorum. Bu yüzden asın beni!

Louis Lingg

Arbeiter Zeitung'u çıkardım ve Chicago işçilerine dağıttım. İşlediğim suç budur: Bugün hala yaşayacak olan bir işçi gazetesi kurmaya çalışmak. Bundan gurur duyuyorum.

Oscar Neebe

Sermaye, ücretli kölelerin ekonomik kurtuluşunu sessizce ve barışçıl bir şekilde

vermeyecek. Kapitalistler, dünya işçilerini silahlı devrime zorlayacaklar. Devrimciler bu gerçeğe dikkat çekiyor ve işçileri kaçınılmaz olana hazırlanma konusunda uyarıyor.

Albert Parsons

Anarşi kelimesini şiddetle eş anlamlı kullanmak tamamen yanlış. Şiddet bir şeydir ve anarşi başka bir şeydir. Günümüz toplumunda şiddet her yerde kullanılmaktadır. Bu nedenle şiddeti, yalnızca şiddete karşı bir savunma aracı olarak savunduk. İdeallerimizin bu yıl veya gelecek yıl gerçekleşmeyeceğini biliyorum. Ama gelecekte, çok yakın bir gelecekte mümkün olacağını, gerçekleşeceğini biliyorum.

Michael Schwab

Savcı Grinnel jüriye göz kırparak 7 polis öldü dedi. Bizi de buraya 7 kişi getirdiniz. Eğer bu hesapla asılacaksak bunu bize söyleyin. Bütün dünya, tüm dindar Hristiyan alemi, Gould'lar, Vanderbit'ler, Stanford'lar, Field'ler,

Armour'lar ve tüm para fareleri bilsin; bunlar benim fikirlerim ve adalet ve özgürlük benim vücudumun bir parçasıdır. Ben bu fikirleri vücudumdan atamam. Yapabilseydim de yapmazdım ve her geçen gün güçlenen bu fikirleri yok edebileceğinizi düşünüyorsanız, bizi dar ağacına göndererek ezebileceğinizi düşünüyorsanız, eğer bir kez daha insanları doğruları söyledikleri için ölümle cezalandıracaksanız, eğer gerçeği söyleyenlerin cezası ölümse, o zaman gururla meydan okuyarak bu pahalı bedeli ödeyeceğim. Çağırın celladı! Bizden önce bu yolda yürüyen Sokrates'te, Giordano Bruno'da, Huss'ta, Galileo'da çarmıha gerilen hakikat hala yaşıyor. Biz onları takip etmeye hazırız.

August Spies

19 Ağustos günü 7 anarşist için idam, Oscar Nebe için ise 15 yıl hapis cezası kararı verildi. Samuel Fielden ve Michael Schwab'ın idam cezası daha sonra ömür boyu hapse çevrildi. Yargıç idam kararlarını okurken şöyle diyordu:

“Sanıklardan herhangi birinin doğrudan Haymarket'te bomba atılmasıyla bağlantılı olduğu kanıtlan-

madı. Ancak sanıklar yıllardır şiddeti savundular, bu ajitasyonları failin Haymarket'teki eylemi gerçekleştirmesine neden oldu.”

İdamlar

Haymarket Mitingi'nin üzerinden 18 ay geçmişti. Tüm dünya geneline yayılan eylem ve kampanyalara rağmen devlet kararından geri adım atmadı. Çünkü anarşistlerin idamı, devlet ve kapitalizm için tüm dünyaya yayılan 8 saat mücadelesine verilecek bir cevaptı. Anarşizmin ezilmesi gerekiyordu. Bir daha kimse patronların sahip olduğu ayrıcalıklı konumu sorgulamamalıydı. Savcının dediği gibi, devletin kurumları kurtarılmalıydı.

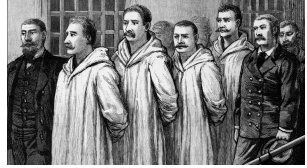
10 Kasım 1887'de, Louis Lingg yaşamı konusundaki kararı devletin eline bırakmamak için hücresinin duvarına “Yaşasın Anarşi!” yazarak yaşamına son verdi. Kullandığı dinamit, Dyer Lum isimli anarşist bir yoldaşının Louis Lingg'i ziyaret ettiğinde getirdiği puroda gizliydi.

IWPA üyesi olan ve aktif bir mücadele yürüten Dyer Lum, sonraları Albert Parsons idam edildikten sonra onun yerine The Alarm dergisinin editörü olacak ve onun mücadelesini devam ettirecekti. Dyer Lum, idama mahkum edilen yoldaşlarını hapishane-

den kaçırmak için birkaç plan yapsa da bunları hayata geçiremedi.

Albert Parsons'a özür dilediği takdirde affedileceği söylenince şöyle reddetti bu teklifi:

“Bütün dünya biliyor suçsuz olduğumu. Cani olduğum için değil, işçi olduğum için asılacağım.”

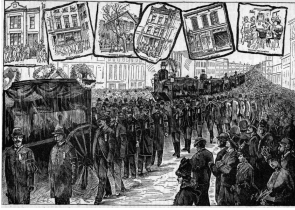
4 anarşist idam sehpasına yürüyor.

11 Kasım 1887’de 4 anarşist idam sehpasına çıkartıldılar. Son anlarına kadar vazgeçmediler devletle olan kavgalarından. August Spies’in son sözleri: *“Sessizliğimizin bugün boğduğunuz seslerden daha güçlü olduğu bir gün gelecek. Yaşasın Anarşizm!”* oldu.

“Bu yaşamımın en mutlu anı” diye bağırdı Adolph Fischer ve *“Yaşasın Anarşizm!”* diyerek söyledi son sözünü. George Engel de *“Yaşasın Anarşizm!”* diyerek meydan okudu ölüme. Albert Parsons bir şiir okuyarak yürüdü kürsiye doğru:

“İster yüksek bir darağacında olsun,
İster bir savaş kamyonetinde,
İnsanın ölebileceği en asil yer ,

İnsanlık için öldüğü yer.”

Cenazeleri yüzbinler
uğurluyor.

Albert Parsons, hayatı boyunca Amerika işçi sınıfına onlarca konuşma yaptı. Son anında da aynı kararlılığı sürdürürken cellatlar kestiler sözünü: *“Ey Amerika’nın insanları, konuşmama izin verilecek mi? Şerif Matson, bırakın konuşayım! Halkın sesinin*

duyulmasına izin verin! Ey...”

Anarşistlerin cenazesi, anarşizmi ezebileceğini düşünen devlete ve kapitalizme büyük bir cevap oldu. Cenazeye yüzbinlerce kişi katıldı. Defnedildikleri mezarlığın girişine 1903 yılında bir anıt mezar yapıldı. Aynı zamanda hapishanede olan 3 anarşistin kurtarılması için başlatılan kampanya da devam ediyordu.

Oscar Neebe, Samuel Fielden ve Michael Schwab 26 Haziran 1893’te serbest kaldı. Chicago valisi, anarşistlerin suçsuz olduklarını kabul ederek yakınlarından özür diledi.

Devletin Haymarket Mitingi'nde ölen polisler anısına 30 Mayıs 1889'da yaptırdığı heykel, tepkiler üzerine Haymarket Meydanı'ndan kaldırıldı. Taşındığı farklı noktalarda heykele 2 kez bomba atıldı. En son Chicago Polis Merkezi'nin bahçesine taşındı. 2004 yılında, Haymarket Mitingi'nin gerçekleştiği meydana vagon üzerine çıkıp konuşma yapan anarşistleri temsilen bir anıt yapıldı.

Yankı

Anarşistlerin idamla yargılanması ile birlikte 8 saat mücadelesi tüm dünyada daha fazla yaygınlaştı. İdamlara karşı yapılan kampanyalar, 8 saat mücadelesinin yükseldiği eylemlerle birleşiyordu. İdamlardan sonra anarşistler dünyanın her yerinde 8 saat mücadelesinin bayrağı oldular.

8 saat mücadelesini, 1 Mayıslarla bayraklaştıran anarşistler, bunun bedelini yaşamlarıyla ödeditiler. Bu mücadele dünyanın her yerinde karşılık bulacaktı.

Kropotkin; *“ortak düşman tarafından proleter-yayı terörize ederek mülkiyetin kanunlarına boyun eğdirmeye yönelik alçakça girişim”* diye niteliyordu Haymarket'i. İdamların önüne geçebilmek için o dönemlerde bulunduğu İngiltere'de onlarca eylem ör-

gütledi. Bu eylemlerin birinde; *“Haymarket, iki sınıf arasında devam eden savaşın mahkumlarıdır, cina-yetin değil.”* diyordu.

İdamlardan sonra İngiltere’de çıkan anarşist dergi Freedom’da; *“yaşlılar için bir ders, gençler için bir ilham kaynağı”* diyerek selamladı yoldaşlarını. *“Chicago’da yitirdiklerimizin yıldönümlerini anmak, Paris Komünü’nün yıldönümünü anmakla aynı önemi kazanmıştır.”* diyordu.

Kropotkin, 1891’de Londra’da idam edilen anarşistleri anmak için düzenlenen bir etkinlikte; *“Anarşizm halkın içinde doğdu ve halkın içinde kaldığı sürece yaşam ve yaratıcı güçle dolu olmaya devam edecek.”* diyerek selamladı bu mücadeleyi.

Kropotkin’in de içerisinde yer aldığı anarşist gazete Freedom; *“Tüm tarihi alın, tüm sayfalarını arayın, Amerika’da gördüğümüz o zamanki şey gibi bir şey bulamazsınız. Binlerce onbinlerce işçi anarşist örgütlere akın ediyor. Chicago şehitlerinin isimleri özgürlük için mücadele eden herkesin kalplerine kazındı.”* diye yazıyordu.

İdamlara karşı dünyanın pek çok yerinde yürütülen kampanyalara William Morris, Eleanor Marx, Frederich Engels gibi isimler de destek verdi.

Oscar Wilde, yüzlerce edebiyatçının imzacı olacağı bir bildirinin yazılmasında ön ayak oldu. Wil-

liam Morris, Kropotkin'le beraber örgütledikleri bir eylemde konuşma yaptı:

*“Haymarket Olayı, mevcut Amerikan devletine karşı beslenen herhangi bir iyilik umudunun, zararlı bir yanlışlık olduğunu gösterdi. Amerikan Devleti’nde evrensel oy hakkı vardır, krallar lordlar kamarası yoktur. Amerikan ordusu sadece Kızılde-
rilileri öldürmek için kullanılan küçük bir ordudur. Ama özünde yozlaşmış bir toplumdur ve özgürlüğü bastırmak için tıpkı Rus çarı gibi vahşeti ve kör cehaleti kullanır.”*

Louise Michel; *“ıdam edilen anarşistlerin sayısı, her gün aklıktan ölenlerin sayısından daha azdır. Her şeyden önce büyük bir amaç için ölmek yüce bir ölümdür.”* diyerek selamladı, Paris’te açtığı kara bayrağı Chicago’ya taşıyan yoldaşlarını.

Bir kuşağın yarattığı bu mücadele, bir başka kuşağı da beraberinde mücadeleye bağlayacaktı. Emma Goldman bu bağışu sözlerle anlatıyor:

“Anarşizm hakkında her satırı, işçiler, onların hayatları ve işleri hakkında her şeyi ezberledim. Duruşma sırasındaki kahramanca duruşları ve muhteşem savunmalarını okudum. Önümde yeni bir dünya açıldığını gördüm. Ruhumda yeni ve harika bir şey doğmuştu. Büyük bir ideal, yanan bir inanç, kendimi şehit olmuş yoldaşlarımın anısına adama, dünyaya yaşamlarını ve kahramanca mücadelelerini, ölümle-

rini tanıtmaya kararlılığı. 11 Kasım 1887 benim manevi doğumumdur. Yoldaşlarımın ölümü, varlığımdaki en belirleyici etki oldu. Chicago anarşistlerinin yargılanması ve ölümü, hayatıma ve faaliyetlerime karar verdi. Haymarket, toplumsal bilincimin uyanıydı. Yüzlerce, binlerce insan için aynı etkiyi yarattı. Ben bile, hayatları şehitlerin adli cinayeti ile şekillenmiş çok sayıda devrimci tanıyorum.”

1895’te bir dizi Avrupa şehrine yaptığı ziyarette Amerikan İşçi Federasyonu kurucusu Samuel Gompers:

“Hemen hemen her işçi mekanında, Parsons, Lingg, Spies ve diğerlerinin resimleri vardı. Üzerlerine “Emeğin Amerikan Kapitalizmine Şehitleri” yazılıydı. O resimleri daha sonraki ziyaretlerimde de aynı yerlerde gördüm.”

Meksikalı anarşist Enrique Flores Magon:

“Babam onlardan yoksulların hayatını kurtarmak için kendilerini feda eden şehitler olarak bahsetti. İdeallerinin ölümsüzlüğünün bilincinde olarak ölüme gittiler.”

Torino’da idamlara karşı yürütülen kampanyayı örgütleyen anarşistler:

“İtalya’nın dört bir yanında köylüler ve işçiler Parsons, Spies, Fischer, Lingg ve Engel’in isimlerini genç İtalyanların babası Mazzini ve Garibaldi’den daha fazla hayranlıkla konuşuyorlar.”

William Holmes:

“En zeki ve ciddi işçilerimizin çoğu, Haymarket yargılamalarından sonra bize katıldı. Bu satırları okuyup da bu yargılamalardan bir yoldaş, yakın bir arkadaş kazanmayan kimse yoktur. Haymarket anısına yapılan bir toplantıda bir yoldaş “bu beni anarşist yaptı” demişti. Bütün salon “bizi de” diye karşılık verdi.”

Alexander Berkman:

“Chicago şehitlerinin hayatı ve ölümü güçlü ve hayati bir ilham kaynağı olarak kaldı. Ben de kendimi o amaçlara adamaya, hayatlarını kahramanca feda ettikleri ideallere adamaya karar verdim.”

Nestor Makhno:

“O gün Amerikalı işçiler, devlet ve kapitalizmin adaletsiz düzenine karşı isyanlarını, kendilerini örgütleyerek ifade ettiler. Chicago’daki işçiler yaşamalarının ve mücadelelerinin ortak sorunlarını çözmek için bir araya geldiler. Bugün de emekçiler 1 Mayıs’ı kendi meselelerini ve kurtuluşlarını ele almak için bir araya gelme günü olarak görüyorlar.”

İlk 1 Mayıslar

İdamlardan sonra işçilerin 8 saat mücadelesi hiç durmadı. Amerikan İşçi Federasyonu’nun 1888

yılında yapılan kongresinde, Marangozlar Sendikası'nın öncülüğünde ve diğer tüm sendikaların desteğiyle, 8 saat mücadelesini sürdürmek üzere bir gösteri yapılması kararlaştırıldı. Bu gösteriler için, 1886'daki büyük genel grevin yıldönümü olan 1 Mayıs 1890 tarihi seçildi.

1888 yılında Londra'da yapılan bir uluslararası işçi kongresinde de, 1 Mayıs 1890'da uluslararası işçi hareketinin gücünün gösterilmesini sağlayacak gösterilerin yapılması önerildi. 1889'da Paris'te toplanan 2. Enternasyonal'in de kurulduğu toplantıda günlük çalışma süresinin 8 saate indirilmesi için tüm dünyada aynı gün ve saatte bir gösteri yapılması önerildi.

Amerikan İşçi Federasyonu'nun 1888 kongresinde aldığı kararla ortaklaşarak bu gösterilerin ilkinin 1 Mayıs'ta yapılmasına karar verildi.

1890 yılında başta ABD olmak üzere Avrupa'da ve Güney Amerika'da milyonlarca işçi sokaklara çıktı. Emma Goldman tüm dünya işçileri için mücadele gününe dönüşen anarşistlerin kavgası 1 Mayıs'ı şöyle anlatıyor:

“Emekçiler işlerini bırakacak, makinelerini durduracak, fabrikaları ve maden ocaklarını terk edecek. Devrimci marşlar ve şarkılar eşliğinde bayraklarıyla yürüyecek, gösteriler örgütleyeceklerdi. Her

yerde toplantılar yapılacak, emekçilerin talepleri dillendirilecekti.”

1891’de 1 Mayıs, dünyanın birçok coğrafyasından işçileri meydanlarda buluşturdu. Meydanlar idam edilen anarşistlerin fotoğraflarıyla doluydu. Özellikle Akdeniz ülkelerinde anarşistlerin baskınlığı göze çarpıyordu. Anarşistler bu gün için ciddi bir propaganda faaliyeti yürütüyordu. Emma Goldman New York 1 Mayıs’ını şöyle anlatıyor:

“Sosyalist ve anarşist yayınlarda bu büyük günle ilgili yoğun çalışmalara ilişkin ayrıntılı raporlar yer alıyordu. Amerika’da da 1 Mayıs’ın işçilerin kuvvet ve kudretini gözler önüne serecek etkili bir gövde gösterisiyle kutlanmasına karar verildi. Bunu örgütlemek için geceleri toplantılar yapılıyordu. Ben gene sendikalarla ilişki kurmakla görevlendirildim.

Ülke basını, radikal kuruluşları devrim hazırlığı içinde olmakla suçlayan bir karalama kampanyası başlattı. Sendikaların, “ülkenin demokratik kurumlarını yıkmak amacıyla içlerine sızan yabancı süprüntüleri ve kanun kaçaklarını saflarından atmaları” isteniyordu. Bu kampanya etkili oldu. Emekçi örgütlerinin tutucu kesimi iş bırakmayı ve 1 Mayıs gösterilerine katılmayı reddetti. Ötekiler ise sayıca çok azdı ve Chicago Haymarket günlerinde Alman sendikalarına yönelik saldırılardan korkuları hala geçmemişti. İlk kararlarında ısrar edenler sadece Alman, Yahudi

ve Rus örgütlerindeki en radikal unsurlar oldu. Onlar sokağa çıkacaktı.

New York'taki kutlamaları sosyalistler üstlenmişti. Gösteri Union Square'de yapılacaktı; anarşistlere de konuşmalarını kendi kürsülerinden yapacaklarına ilişkin söz verilmişti. Ne var ki son dakikada alanı düzenleyen sosyalistler kendi kürsümüzü kurmamıza engel oldular.

Arkadaşların çoğu henüz gelmemiştir; ortalıkta sadece Sasha (Aleksander Berkman), Fedya, ben ve içlerinde bazı İtalyan yoldaşların bulunduğu küçük bir grup vardı. Bu büyük günde sözümüzü söylemeye kararlıydık. Bize kürsü vermeyecekleri anlaşılınca, çocuklardan biri beni kaldırarak sosyalistlerin arabalarından birinin üzerine çıkardı. Konuşmaya başladım. O sırada gözden kaybolan başkan, az sonra arabanın sahibiyle geri döndü. Ben konuşmaya devam ediyordum. Adam atını arabaya koşarak dehledi. Ben hala konuşuyordum. Durumun farkına varmayan dinleyiciler, ben konuşurken peşimden gelerek alandan çıktılar, böylece benimle birlikte birkaç sokak ilerlemiş oldular.

Az sonra gelen polis halkı coplayarak alana soktu. Sürücü arabayı durdurdu. Bizim çocuklar da beni el çabukluğuyla indirerek ordan kaçırıldılar. Sabah gazetelerinin tümünde, esrarengiz bir genç kadının, bindiği arabadan kızıl bayrağını dalgalandırarak, devrim

çağrısında bulunduğu haberi veriliyor, “kadının tiz sesi yüzünden atın kaçtığı” öne sürölüyordu.”

Geriye dönüp tüm dünya işçi sınıfına bir mücadele günü bırakan yoldaşlarımızın, 1 Mayıs grevini ve takip eden süreçteki tüm mücadele deneyimini ele alış biçimlerine bakarsak; anarşizmin tavizsiz ve uzlaşmaz devrimci kavrayışını açık seçik görebiliyoruz.

Dünya çapında farklı coğrafyalarda çok farklı kesimlerce de yürütölen 8 saat mücadelesinin, Amerika’da bayraklaşması ve bugüne kadar uzanan bir mücadele gününe dönüşmesi bu kavrayışın devletin ve kapitalizmin karşısında nasıl konumlandığıyla ilgilidir. Bugüne kadar ezilenlerin yaşamlarında iyiye ve güzele dair her ne varsa ezilenlerin örgütlü mücadelesi sayesinde, devlete ve kapitalizme rağmen olmuştur.

En temel hakların dahi kazanılması için devleti ve kapitalizmi -ve onların tüm araçlarını- çözümün muhattapı değil, sorunun kaynağı olarak gören göz; mücadeleyi her zaman büyötmüştür. Bunun aksine devletten ve kapitalizmden talep edilerek kazanılan hiçbir hak yoktur. Ezen sınıflar, hiçbir zaman hiçbir şeyi vermezler, ezilenler bugüne kadar her ne almışlarsa, zor yoluyla, ezen sınıfların tümünü hedefe koyarak almıştır. Yoldaşlar, kendi ifadeleriyle: *“artık bizlere açık bırakılan hiçbir uzun yola ve oy*

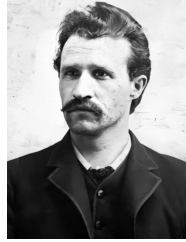
sandıklarına inanmıyoruz” diyor ve bize toplumsal mücadelelerin anahtar ilkelerinden birini gösteriyor.

Yoldaşlarımızın “Yaşasın Anarşizm!” haykırıışları, bugün hala işçi sınıfı mücadelesinde yankılanıyor. Ve onların mücadelesini sahiplenerek biz anarşistlere; bu sesi, yaşamlarımızı çalan kapitalist sınıfın mezarını kazacak olan örgütlü güce dönüştürmek düşüyor.

Bu ses, tarihin derinlerinde bir kalıntı değil, bugünün mücadelesinin de parolasıdır. Bizleri her gün yeni sınırlara sıkıştırmaya çalışan devleti, her saniye hayatımızı çalan kapitalizmi ortadan kaldırarak; her şeyin herkese ait olduğu, mülkiyetin ve otoritenin olmadığı özgür ve adil dünyayı yaratmadan, dünya halkları için kurtuluş yoktur. Ve bu kurtuluşun yolu, devletsiz bir dünya umudumuzu diri tutarak, özgürlüğün tohumlarını dünyanın tüm topraklarına ekmekten geçer. İşte 1 Mayıs, bu mücadelenin günüdür. Her 1 Mayıs’ta *“Sessizliğimizin, bugün boğduğunuz seslerden daha güçlü olduğu bir gün gelecek!”* diyerek yoldaşlarımızın sesini, dünyanın tüm sokaklarında haykıracağız. Ve bu ses, kapitalist sınıfın yalnızca bu 1 Mayıs’ta değil, her gün korkusu olmaya devam edecek.

August Spies 1855-1887

1855 yılında Almanya’da doğan Spies, 1872 yılında ekmek davası için Amerika’ya gelen binlerce Alman işçiden biriydi. 1875’lerde devrimci mücadelede yer almaya başladı ve ekmek davasını özgürlük kavgasına dönüştürerek anarşizme örgütlendi. 1880’lerin Chicago’sunda bir döşeme işçisi olarak Arbeiter-Zeitung gazetesinde editördü. 1883’te IWPA’nın kurulduğu Devrim Kongresi’nin örgütlenmesinde önemli rol oynadı. 1 Mayıs 1886’da Arbeiter-Zeitung’da 8 saat grevine çağıran baş yazıda onun imzası vardı:

“Cesurca ileri! Çatışma başladı. Kapitalizm kaplan pençelerini düzenin surlarının arkasına saklıyor. İşçiler, parolamız şudur: Uzlaşmak yok! Korkaklar arkaya! Cesurca en öne! Bu, tarihi önemi gelecekte anlaşılacak ve takdir edilecek ilk 1 Mayıs’tır.”

Bu son cümle, 1 Mayıs’ın tarihinin doğru anlaşılabilmesi için çok önemli bir yerde duruyor. 1 Mayıs’ın tarihi, 1856 Avusturalya’sından antik kökenlere kadar dayandırılabilir. Elbette ezen ezilen kavgasının tarihi ne 100 ne 200 yıllıktır. Bu iktidarlı ilişki ortaya çıktığı andan itibaren, kaçınılmaz olarak bu kavga da ortaya çıkmıştır. Ancak Spies burada bize, 1886’da aşılacak bir eşikten bahsediyor. Ve

bu, tarihte önemi gelecekte anlaşılabacak ve takdir edilecek ilk 1 Mayıs'tır diyerek bugün ezilenlerin günü olan 1 Mayıs'ı yaratan asıl dinamğin, 1886'da zirve yapan kavga olduğuna dikkat çekiyor.

3 Mayıs'ta McCormick önünde de yer alan Spies, polis saldırısını göğüs göğüse karşılamış ve 4 işçinin katledilmesine şahitlik etmiş, hemen ardından gazetesine giderek, İntikam başlıklı meşhur bildiriği yayınlamıştı:

“Yoksul işçileri öldürdüler, çünkü onlar sizin gibi yüce patronlarının sözlerine itaat etmeme cesaretine sahipti. Onları öldürdüler çünkü size, “özgür Amerikan vatandaşlarına”, patronlarınız size her ne lütfederse bundan memnun olmalısınız yoksa siz de öldürülürsünüz demeleri gerekiyordu. Eğer siz, sizleri özgürleştirmek için kanlarını döken büyük atalarınızın çocuklarıysanız, kendi gücünüzde yükselir, sizleri yok etmeye çalışan bu iğrenç canavarı yok edersiniz. Silah başına, sizi çağırıyoruz, silah başına.”

August Spies Haymarket Mitingi'nde bomba patlamadan önce *“bir arada durmalıyız, örgütlenmeliyiz, yoksa asla başaramayız”* diyordu ve operasyonlar sırasında ilk hedeflerden biriydi.

Mahkemede de:

“Savcı Grinnell, jüriye göz kırparak 7 polis öldü dedi. Bizi de buraya 7 kişi getirdiniz. Eğer bu hesaplarsılacaksak, bunu bize söyleyin. Bütün dünya, tüm

dindar Hristiyan alemi, Goulds, Vanderbits, Stanfords, Fields, Armours ve tüm dünyanın para fareleri bilsin; bunlar benim fikirlerim ve adalet ve özgürlük benim vücudumun bir parçasıdır. Ben bu fikirleri vücudumdan atamam. Yapabilseydim de yapmazdım. Her geçen gün güçlenen bu fikirleri yok edebileceğinizi düşünüyorsanız, bizi dar ağacına götürerek ezebileceğinizi düşünüyorsanız, eğer bir kez daha insanları doğruları söyledikleri için ölümle cezalandıracaksanız, eğer gerçeği söylemenin cezası ölümse, o zaman gururla meydan okuyarak bu pahalı bedeli ödeyeceğim. Çağırın celladı. Bizden önce bu yolda yürüyen Sokrates'te, Giordino Bruno'da, Huss'ta, Galileo'da çarmıha gerilen hakikat hala yaşıyor. Biz onları takip etmeye hazırız" diyerek açıkça meydan okuyordu.

Ve 11 Kasım 1887 günü yoldaşlarıyla beraber idam edilmeden hemen önce son sözü "Sessizliğimin sizin bugün boğduğunuz seslerden çok daha güçlü olduğu bir gün gelecek. Yaşasın Anarşizm!" olacaktı.

Adolph Fischer 1858 – 1877

1858 yılında Almanya'nın Bremen kentinde doğdu. 15 yaşında Amerika'ya gitti. Yeni kıtaya ge-

lir gelmez matbaalarda çırak olarak alışan Fischer, sonrasında matbaa makinalarında dizgici olarak çalıştı. 1883’de Chicago’ya gelen Fischer, burada Arbeiter Zeitung’un (İşçi Gazetesi) dizgicisi olarak yaşamını sürdürdü.

IWPA’nın yanı sıra işçi zsavunma örgütlerinin de içerisinde yer aldı. Haymarket Mitingi’nden sonraki gün her zamanki gibi sabah erkenden Arbeiter Zeitung ofisine gittiğinde tutuklanmıştı. Tutukluysen yazdığı bir mektupta:

“Kapitalistler 8 saatlik çalışma süresini kabul etmektense milyonlarca dolar kaybetmeyi göze alırlar. Oysaki toplumsal sorunun çözümü barışçıl olsaydı buna en çok sevinen anarşistler olurdu.” diye yazıyordu.

“Bu kıtada köleliğin kaldırılması için korkunç sa-vaşlar oldu, Avrupa’da reformlar bile hiçbir zaman silah gücü olmadan gerçekleştirilmedi. Uzakta bulutlar görünüyorsa arkadaşıma şemsiye taşımasını tavsiye ederim bu sayede ıslanmayacaktır. Ama yağmurun sebebi ben miyim? Hayır! Öyleyse açıkça söylemeliyim ki bu ücretli köleler kapitalist esaretten ancak silah gücü ile çıkabilirler.” diyordu Fischer.

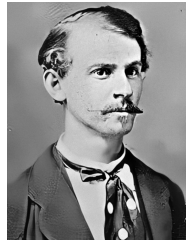
Mahkeme heyetine şöyle seslendi:

“Burada cinayetten yargıldım ama anarşizmden hüküm giydim. Anarşist olduğum için mahkum edildim. Eğer egemen sınıflar bizi asarak, birkaç anarşisti asarak anarşizmi ezebileceklerini düşünürlerse fena yanılırlar. Anarşistler, ilkelerini yaşamlarından daha çok severler. Anarşistler, düşünceleri için ölmeye her zaman hazırdır.”

Fischer 11 Kasım 1887’de, asılmadan önce yazdığı son mektupta; *“Kapitalist basının kiralanmış editörleri gibi gerçekleri yok etmek için para ödeyen profesyonel yalancıları ikna etmenin imkansız olduğunu biliyorum. Ancak emek dergilerinin editörlerine ve tüm dürüst ve zeki emekçilere, kapitalist basının anarşizm doktrinlerine karşı gülünç tutumunu taklit etmemelerini -çünkü bugüne kadar durum böyle oldu- ve anarşizmi kapsamlı bir çalışma nesnesi haline getirmelerini diliyorum”* diyecekti. İdam sehpasına çıkmadan son sözleri *“Yaşasın Anarşizm!”* oldu.

Albert Parsons 1848 – 1877

1848 yılında Amerika’nın Montgomery şehrinde doğdu. 10 kardeşi olan Parsons 2 yaşında annesini, 5 yaşında da babasını

kaybedince çocuk yaşıta çalışmaya başladı. İlk olarak Daily News gazetesinin kağıtlarını taşımak için çırak olarak işe girdi. Burada gazetelere aşina olmaya başlamıştı.

Birkaç yerel gazetede çalıştıktan sonra 1869'da Houston'da Daily Telegraph muhabiri olarak at sırtında çalışmaya başladı. 1870 yılında Birleşik Devletler İç Gelirler Dairesi'ne denetçi asistanı olarak atandı. Bir sene sonra Teksas Eyalet Senatosu'nda sekreterliğe seçildi.

İyi bir maaşla hızla yükselirken 1873 yılında ise düşüncelerini, para kazanmaya tercih ederek istifa etti. Bu sıralarda Afro-Amerikalılar için eşit hakları savunan "Spectator" dergisini çıkarmaya başladı. Teksas'ta, Meksikalı köle bir ailenin kızı olan, sonraları anarşizm mücadelesi içerisinde adına sık sık rastlayacağımız Lucy del Gather (Lucy Parsons) ile evlendi.

Teksas'ta bir köle ile evlendiği için Ku Klux Klan tarafından tehdit edilen Albert Parsons, Lucy Parsons ile birlikte Chicago'ya gitti. Endüstriyelleşmeyle emek sömürüsünün burada hat safhaya ulaştığını gördü ve sınıf mücadelesi içinde yer almaya karar verdi.

İşçi dernekleri içerisinde aktifleşmeye başladı. Burada demokrat çizgideki sosyalistlerle, devrimci anarşistler arasındaki fikirsel ayrılımları görmeye başladı. 1877'deki büyük demiryolu grevi gerçekleştiğinde, Parsons ilk kez bu kadar büyük bir kalabalığa seslenmişti. Ertesi gün daha yeni işe girdiği Times'in ofisine gittiğinde yaptığı konuşmadan dolayı kovulduğunu gördü.

Aynı gün, yaptığı konuşma yüzünden polisler tarafından sorguya çekildi. Polis şefi, sorgudan bırakıldığı sırada Parsons'a, Chicago'dan gitmesinin onun için daha hayırlı olacağını yoksa bir ara sokakta suikaste uğrarsa bundan kimsenin sorumlu olmayacağını söyleyerek tehditler savurmuştu.

Tutuklanmamasına rağmen ertesi gün tüm gazeteler Parsons'tan "Demiryolu işçilerini kışkırtan kişi tutuklandı." diye bahsediyordu. Üye olduğu sendikaya gittiğinde de bir daha sendikaya gelmemesi için tehdit edilmişti. ABD'de o zamanki sendikaların birçoğu iş bulma bürosu gibi işliyordu. Sendika başkanları, yöneticileri dolgun maaşlar alıyor ve bunun karşılığında işçi grevlerini engelliyorlardı. Bu yüzden işçiler birkaç sendika dışında ya işçi gazeteleri çevresinde ya da işçi birlikleri kurarak örgütleniyorlardı.

Ertesi gün demiryolu işçilerinin mitingine saldıran polis, mitingin yapılmasını engelledi. Parsons 1878'de Sosyalist İşçi Partisi'ne delege olarak seçildi,

mücadelesinin bu döneminde, yerel meclislerde yasalar geçirerek işçilere mevziler kazandıracağını umuyordu. Fakat kendisinin, meclislerde işçileri şiddetten koruyan değil, hakları için direnen işçileri suçlayan yasalara engel olamadığını gördü. Hatta partinin benzer konularda (şiddetsizlik) kapitalistlerle uzlaştığını da görünce bu hareketten 1880 yılında ayrıldı.

Sonrasında “günde 8 saat” şiarıyla başlayan bir mücadele girişimine dahil oldu. Bu mücadele 1883 yılında IWPA olarak Kara Enternasyonel’in ABD seksiyonunun kurulmasıyla devam etti. Parsons da “Amerikan İşçilerine” isimli manifestoyu yazarlar arasındaydı.

IWPA örgütlenmesinin yanında 1 Ekim 1884 yılında “The Alarm” isimli anarşist gazeteyi çıkarmaya başladı. Chicago’da kısa sürede günlük 15.000 tiraja ulaşan ve “Ekmek için Mücadele, Yaşam İçin Mücadeledir” mottosuyla çıkarılan The Alarm şöyle sesleniyordu Amerika’daki işçilere:

“Erkekleri, kadınları ve binbir zahmetle büyütülen çocukları köleleştiren, onları ezen sisteme ve yarakçularına ölüm!”

Parsons, *“Hükümetler kölelik için vardır, özgür insanlar kendilerini yönetebilir.”* demiş ve *“Anarşistler toplumsal devrimin koruyucularıdır.”* diye ekleye-

rek anarşist ilkelerle ilerleyen bir toplumsal devrimin savunucusu olmuştur.

Albert Parsons 1 Mayıs günü Chicago'dan ayrılmıştı, Ohio'da düzenlenen mitingin konuşmacısıydı. 4 Mayıs günü Chicago'ya geri döndüğünde 3 Mayıs'ta McCormick Fabrikası önünde işçilere polisin saldırdığını ve ölen işçilerin olduğunu öğrenince doğrudan Arbeiter Zeitung'un ofisine giderek Haymarket Mitingi'nin planlamalarına katıldı.

Patlamadan sorumlu tutulan ve idam edilen Albert Parsons, Haymarket Mitingi'ne Lucy Parsons ve iki çocuğu ile gelmişti. Kürsüde 1 Mayıs grevinin Amerika genelinde yarattığı etkiden ve Ohio'daki grev sürecinden bahsetmişti. Parsons ertesi gün Chicago'yu terk etti. 2 ay boyunca Chicago gazeteleri edinerek yazılanları takip etti. Kendisinin de atılan bombanın faili olarak arandığını görünce diğer arkadaşlarıyla beraber davasını savunmak için trenle Chicago'ya geri döndü. Haymarket Mitingi'nden 2 ay sonra hapisyanede yoldaşlarının yanındaki yerini almıştı. 1886 yılına kadar onlarca grevin örgütleyicisi olan Albert Parsons, mahkemede açıkça "Vermeyecekler, alacağız!" diyordu:

"Sermaye, ücretli kölelerin ekonomik kurtuluşunu sessizce ve barışçıl bir şekilde vermeyecek. Kapitalistler, dünya işçilerini silahlı devrime zorlayacaklar. Devrimciler bu gerçeğe dikkat çekiyor

ve işçileri kaçınılmaz olana hazırlanma konusunda uyarıyor.”

Özür dilemesi karşılığında affedileceği söylenen Albert Parsons şöyle karşıladi bu teklifi:

“Bütün dünya biliyor suçsuz olduğumu. Cani olduğum için değil, işçi olduğum için asılacağım.”

14 Eylül 1887’de hücrelerinden şöyle yazıyordu Lucy Parsons’a:

“Bu sabah idam kararımız, dünyanın tüm tiranları tarafından, Chicago’dan St. Petersburg’a kadar kutlanacak. Bununla birlikte ölümümüz, nefretin, kötülüğün, ikiyezlülüğün, yasal cinayetin, baskının ve insanın insan üzerindeki hakimiyetinin çöküşünün habercisidir. Dünyanın ezilenleri yasal zincirlerinde kıvranıyorlar. Dev işçi uyanıyor. Sersemlikten kurtulan işçiler, kasırgadaki sazlıklar gibi olan zincirlerini koparıyor. Hiçbirimizin patlamayla ilgisini kanıtlayacak bir delil yoktu ama bunun ne önemi var. Ayrıcalıklı sınıf kurban istiyor. İnsanlara, bir halk kadını, seni miras bırakıyorum. Senden bir isteğim var. Arkamdan ağlamayın, ben sizi toplumsal devrim davasını büyütmeğe mecbur bırakıyorum. Hücreimde bağıryorum. Özgürlük, Adalet, Eşitlik!”

11 Kasım 1887’de, idam edilmeden önce yazdığı mektupta şöyle diyecekti Parsons;

“Siz zenginler, şimdi gidin de başınıza gelecek sefaletler için ağlayın ve feryat edin. Zenginlikleriniz

(servetiniz) çöktü ve elbiselerinizi güveler yedi. Altınlarınız ve gümüşleriniz bozulmuş, onların pası size karşı tanık olacak ve bedenlerinizi bir ateş gibi yiyecek.”

Albert Parsons da diğer yoldaşlardan farklı olarak, başka bir seçeneği olmasına rağmen 1 Mayıs'ın tarihine adını yazdırmayı tercih edenlerden biri oldu.

George Engel 1836 – 1877

1836 yılında Almanya'nın Cassel kentinde doğdu. Annesini ve babasını küçük yaşta kaybetti. Önce bir ayakkabıcıda çırak olarak çalıştı. 14 yaşındayken Amerika'ya giden gemileri duyduğunda “Amerikan Rüyası” onun için bir umut olmuştu ama 14 yaşındaki hayalini ancak 37 yaşına geldiğinde gerçekleştirebilecekti.

1873 yılının 8 Ocak günü Philadelphia Limanı'na ayak basmış, sonrasında bir şeker rafinerisinde işe girmişti. Hasta olduğu için 1 yıl çalışamamış ve beş parasız sokaklarda kalmıştı. İşte o zaman “Amerikan Rüyası” binlerce göçmen gibi Engel için de bir

kabusa dönüşmüştü. Çalışmak için Chicago'ya giden ve burada bir vagon üretim fabrikasında işe giren Engel'in eline IWPA'nın "Der Vorbote" (Haberci) gazetesini geçmiş, bu gazete ile ilk kez patron-işçi kavgasında taraf olmayı seçmişti.

Engel ilk başta seçimler yolu ile işçilerin sözlerini dile getirebileceğini düşünüyordu fakat kısa zamanda patronların seçimlere nasıl müdahale ettiğini ve şehrin en küçük kasabasından en büyük eyaletime kadar, seçimlerin nasıl hile içinde yapıldığını gördükten sonra fikirleri değişmeye başladı. Böylece IWPA'nın (Uluslararası İşçi Halklarının Birliği) bir toplantısına katılmış ve Kara Enternasyonel'in Chicago şubesinde örgütlenme çalışması yapmaya başlamıştı.

8 saat mücadelesinde de aktif bir şekilde yer alan Engel, 3 Mayıs günü McCormick Fabrikası önünde gerçekleştirilen grevde, polisin Pinkertonlar ile birlikte işçilere saldırdığı sırada sırtına yediği sopayı unutmayacaktı. Haymarket duruşmalarında yoldaşlarına şöyle seslendi Engel:

"İşçi sınıfına sesleniyorum! Artık bizlere açık bırakılan hiçbir uzun yola ve oy sandıklarına inanmıyorum. Zamanı geldiğinde, halkın yükünü dayanılmaz hale getiren yollar ve araçlar üzerine düşünün. Bizim suçumuz budur. Biz insanların kapitalizme karşı mücadelede kendilerini özgürleştirme yollarını

ve araçlarını ortaya koyduk. Anarşizm bu yüzden her devlet tarafından nefret ve zulüm görüyor.”

11 Kasım 1887’de idam edilerek katledilmesinden önce yazdığı son mektubunda Engel, *“Onlar işçi örgütlenmelerini yasaklayacak, mitinglerimizi dağıtacaklardır. Hapishaneleri işçi mücadelesi verenlerle doldurup sonra onları asacaklardır. Bu da işçilerin eziyetçilere karşı şiddet eylemlerini açığa çıkaracaktır. Ve hiç şüphem yok ki büyük savaş yakında patlak verecektir. Bu yüzden işçiler birleşmeli ve son savaşa hazırlanmalıdırlar.”* diye yazmıştı. İdam sehpasına çıkmadan son sözleri *“Yaşasın Anarşizm!”* oldu.

Louis Lingg 1864 – 1887

1864 yılında Almanya’nın Mannheim kentinde doğdu. Babası gibi ilk önce kereste atölyesinde çalıştıktan sonra Bern’e geçti. İsviçre’de iki farklı şehirde işçi derneklerine katılan Lingg, bu derneklerde sosyal demokratlarla anarşistlerin fikirsel tartışmalarını gördü ve anarşistlerin propagandalarından etkilendi.

O sıralar Almanya’da 3 yıl olan zorunlu askerlikten kaçan Lingg, bir şehirde uzun süre kalamıyordu. Bu süreçte birçok farklı örgütlenmeyle temas kurma imkanı bulan Lingg, bu dönemleri ve sosyalistlerle yaşanan fikirsel tartışmaları şöyle anlatıyor:

“Örgütlü hayatımın bu döneminde deneyimlerim bana merkezi bir örgütte temsili bir sistemle tüm güç ve faaliyetlerin azınlığın elinde toplandığını ve bu yüzden bu otoriter örgütlenmelerin, işçiler kitlesel bir şekilde örgütlendiğinde bile yetersiz, kayıtsız, yolsuzluğa ve aptal olmaya meyilli olduğunu gösterdi.”

Devrimci faaliyetleri nedeniyle Zürih polisinden dikkatini çeken Lingg, çalıştığı bir işyerinde patronu tarafından -asker kaçağı olması sebebiyle- polislerle şikayet edilmekle de tehdit edilmişti. Lingg anarşist yoldaşlarıyla konuşup Amerika’ya gitmenin daha iyi bir fikir olduğuna karar verdi.

1885’te New York’a gitti ve oradan direk Chicago’ya geçti. Chicago’da marangoz olarak işe başlayan Lingg Uluslararası Marangozlar ve Doğramacılar Birliği’ne katıldı. Yoğun iş saatlerinin sonunda birliğe giderek işçilerin örgütlenmesi için konuşmalar yapıyor, fikirlerini savunuyor, diğer işçilerle tartışıyordu.

İyi bir ajitasyoncu olarak işçi örgütlenmelerinde öne çıkınca Birlik adına Merkezi İşçi Sendikası’na delege olarak seçildi. Marangozlar Birliği “günde 8

saat” şiarıyla örgütlenerek eylemlere tüm üyeleriyle kalabalık şekilde katıldı.

3 Mayıs’taki McCormick Fabrikası önündeki saldırıda Lingg, polislerle karşı en ön safta çatışmış ve kafasına defalarca polis copu yemişti. Haymarket duruşmalarında mahkemeye açık açık meydan okuyordu Lingg:

“Size açıkça söylüyorum, ben şiddet yanlıyım. Eğer bizim üstümüze top atarlarsa, biz de onlara karşı dinamit atarız. Ben bu düzenin düşmanıyım, açıkça söylüyorum; bütün gücümle, son nefesime kadar onunla savaşıcağım. Daha önce yüzbaşıya da söyledim, sözlerimin arkasındayım. Bize top atarsanız biz de size dinamit atarız. Gülüyorsunuz! Belki artık dinamit atamayacağımı düşünüyorsunuz. Ama emin olun ki ölüme mutlu gidiyorum. Çünkü biliyorum ki bugüne kadar konuştuğum binlerce insan sözlerimi hatırlayacaktır. Ve bizi astığınız an onlar sizi bombalayacak. Bu sebeple size sesleniyorum. Sizin düzeninizi tanımıyorum, zorba yasalarınızı, iktidarınızı, otoritenizi, tahakkümünüzü aşağılıyorum. Bu yüzden asın beni!”

Lingg tutsak alındığı süreçte yazdığı son mektubunda şöyle diyordu:

“Şu anda demir parmaklıklar arasında hapsedildim ve sırf eğlence olsun diye bu “özgürlüğün ülkesi ve cesurların evi” üzerine düşünebilirim. Neyse ki bu-

rada hala bu toprakların özgür olduğuna inanan aptal ya da alçaklardan yok. Benim inancım her akıllı ve dürüst insanın, Amerika'nın polis despotizminin evi ve tamamen kapitalist zulüm ülkesi olduğunu kolaylıkla kabul edeceğidir."

Lingg 10 Kasım 1887'de yoldaşları idam edilmeden bir gün önce, hücresinin duvarına "Yaşasın Anarşi" yazarak kendi yaşamına son verdi.

Samuel Fielden 1847 – 1922

1847 yılında İngiltere'nin Lancashire ile Yorkshire şehirleri arasındaki bir kasabada doğdu. 8 yaşındayken ailesinin de çalıştığı pamuk dokuma fabrikasında çalışmaya başladı. Yıllarca İngiltere'de çalışan Fielden, 21 yaşına geldiğinde Amerika'ya gitme kararı aldı.

Fielden 1868'de New York'a ayak bastığında cebinde sadece 3 sterlini vardı. İlk olarak bir şapka fabrikasında işe girmiş ancak ücretler çok düşük olduğu için 2 gün sonra işten ayrılmıştı. Burada da dokuma atölyelerinde, demir yolu ve park yapım işlerinde çalıştıktan sonra Chicago'ya

geçen Fielden işçiler arasında sürekli IWPA'yı duyuyordu.

Sonrasında IWPA'nın düzenlediği konuşmalara gitmeye başladı. Bu konuşmalarda zaman zaman Fielden da kürsüye çıkarak konuşma yapıyordu. 2 Mayıs günü Fielden da McCormick Fabrikası önündeki eylemlerde yer almıştı ancak burada konuşmacı değildi.

4 Mayıs günü önce August Spies, ardından Albert Parsons Haymarket Meydanı'nda işçilere seslendikten sonra kürsüye Samuel Fielden çıkarak konuşmasını gerçekleştirmişti. Konuşmasının sonlarına doğru geldiğinde polislerin işçilere yöneldiğini görmüştü, polis şefi John Bonfield'in işçilere "Dağılın!" diye bağırdığını görmüş, kürsüden yavaşça aşağı inmişti.

Bu sırada patlama ve silah sesleri duyulmaya başlamıştı. Samuel Fielden da bir polis tarafından bacağından vurulmuş ve yaralı bir şekilde meydana uzaklaşmıştı. Samuel Fielden, bir gün sonra yakalanarak Haymarket Mitingi'nden dolayı mahkemeye çıkarıldı. Mahkemede neden yargılandığının farkındaydı Fielden ve suçunun (!) da:

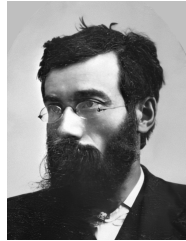
"Burada anarşizm için yargılananlara, tanık kürsüsünden devrimci olup olmadıkları soruldu. Genellikle entelektüel insanlar arasında devrimci olmak

pek suç sayılmaz. Ama bir devrimci fakirse, bu suçtur!”

Samuel Fielden hakkında verilen idam cezası ömür boyu hapse çevrildi. 1893 yılında ise Illinois Valisi tarafından Oscar Neebe ve Michael Schwab ile birlikte haklarındaki suçlamalar düşürülerek serbest bırakıldı. 7 Şubat 1922 Orlando’da yaşamını yitirdi.

Michael Schwab 1853 – 1898

1853 yılında Almanya’nın Bad Kissingen Kasabası’nda doğdu. 13 yaşında annesi ve hemen ardından babası ölünce borçlarına karşı evleri satıldı. Kardeşiyle beraber amcasının yanında kalmaya başladılar. 1869 yılında bir mücellitçiye çırak olarak işe girdi. Sonrasında çekirdekten yetişen bir mücellitçi olacaktı. İlk olarak bir işçi derneğine üye olmuştu. Burada demokratlarla, merkezi örgütlenmeyi savunan sosyalist fikirlerdeki kişilerle tanıştı. Fakat merkezîyetçi işçi dernekleri sürekli bölünüyordu ve mücadeleye zarar veren kulislere şahit oldu. Bu yüzden sürece fazla dahil olmadı. Bir-

kaç arkadaşıyla birlikte önce İsviçre'ye, sonra tekrar Almanya'ya döneceği bir yolculuğa çıktı. Bu yolculukta kısa süreli işlere girdi. Yanında taşıdığı bildirileri gittikleri köylerdeki insanlara bırakıyor, hatta elle yazarak çoğaltıyor ve işyerindeki işçilere dağıtıyordu. Almanya'da da işçi dernekleri arasında "günde 8 saat" talebi dillerdeydi ama çalışma koşullarının günde 12-14 saati bulduğu iş yerleri vardı.

"Günde 8 saat", işçiler için hayalden bile uzak olarak görünüyordu. Schwab, 1879'da New York'a gitti. İlk olarak Chicago'ya geçti. Burada bir süre işçi hareketinden uzak durup bir an önce İngilizce öğrenmeye odaklandı. 2 sene boyunca farklı işlerde çalıştı. Chicago'dan sonra birçok farklı şehri dolaştı ve sonrasında yine Chicago'ya döndüğünde Arbeiter Zeitung'a ilk olarak çevirmenlik yaparak dahil oldu. Sonrasında da Arbeiter Zeitung editör yardımcısı oldu. 1883 yılında IWPA'nın kuruluşunda yer aldı. Haymarket Mitingi sırasında meydanda değildi. Tam o sırada Arbeiter Zeitung ofisine gelen, başka bir atölyede greve çıkan işçilerle görüşmeye gitmişti. Çıkarıldığı mahkemede şöyle demişti:

"Anarşi kelimesini şiddetle eş anlamlı kullanmak tamamen yanlış. Şiddet bir şeydir ve anarşi başka bir şeydir. Günümüz toplumunda şiddet her yerde kullanılmaktadır. Bu nedenle şiddeti, yalnızca şiddete karşı bir savunma aracı olarak savunduk. İdeal-

lerimizin bu yıl veya gelecek yıl gerçekleşmeyeceğini biliyorum. Ama gelecekte, çok yakın bir gelecekte mümkün olacağını, gerçekleşeceğini biliyorum.”

Schwab, Fielden ile birlikte ömür boyu hapis cezası aldı. 1893 yılında Samuel Fielden ve Oscar Neebe ile birlikte serbest bırakıldılar. 1898 yılında yaşamını yitirdi.

Oscar Neebe 1850 – 1916

1850 yılında ABD’nin New York kentinde doğdu. Ailesi eğitim için Neebe’i Almanya’ya gönderdi. Eğitimini tamamladıktan sonra 14 yaşında ABD’ye geri döndü. 16 yaşında çalışmak için Chicago’ya gitti. Burada ilk önce garsonluk, sonra barmenlik yaptı. Barmenlik sırasında McCormick Fabrikası işçileri ve ustabaşları sık sık çalıştığı yere gelirdi.

Neebe bu iş yaşantısı döneminde işçileri gözlemleme fırsatı bulmuştu. Bazı işçilerin para karşılığı ustabaşlarına ispiyonculuk yaptığını, ustabaşların patronlara yalakalık yapmak için “huzursuzluk” çıkaran işçilerin adlarını listelediklerine şahit oldu.

1868 yılında New York’a geri döndü. Burada bir kalaycının yanında işe girdi. Daha sonra süt güğümü üreten bir atölyede çalışmaya başladı. Burada süt güğümünün satış fiyatı artmasına rağmen işçilere ödenen ücretler düşürülünce işçilerle birlikte grev örgütledi. Fakat patronun tehditleri işçileri korkutmuş, hepsi geri adım atmıştı. Neebe bunu kabullenemeyerek işten ayrıldı. New York’tan önce Philadelphia’ya geçti, burada iş olanakları azdı ve şehir pahalıydı. Bu yüzden buradan tekrar Chicago’ya geçti. Chicago’da iş çoktu ama ücretleri azdı. Burada farklı farklı yerlerde işe girdi, bazı patronlar maaşlarını ödemediğinde ufak direnişlerle tüm işçilerin maaşlarının ödenmesini sağladı. IWPA’nın kuruluşunda yer aldı, Arbeiter Zeitung’da yazılar yazdı. Haymarket Mitingi sonrasında tutuklananlar arasındaydı. Mahkemede şöyle dedi:

“Arbeiter Zeitung’u çıkardım ve Chicago işçilerine dağıttım. İşlediğim suç budur: ‘Bugün hala yaşayacak olan bir işçi gazetesi kurmaya çalışmak’. Bundan gurur duyuyorum.”

Hakkında elle tutulur bir delil yoktu, “bir tanığın” McCormick Fabrikası önündeki saldırıdan sonra dağıtılan “İntikam” bildirisini Neebe’nin dağıttığını söylemesiyle 15 yıl istemiyle hapse atıldı.

1893 yılında Samuel Fielden ve Michael Schwab ile birlikte serbest bırakıldı. 1905'te IWW'nin kuruluşunda yer aldı. 1906 1 Mayıs'ında Chicago'da bir konuşma yaptı. 22 Nisan 1916'ta 65 yaşında yaşamını yitirdi.

Anarşist Kütüphane

Semih Erdem Çankaya
Vermediler, Aldık: 1 Mayıs 1886
30.04.2022

01.05.2022 tarihinde şuradan alındı: karala.org

tr.anarchistlibraries.net